

Zbraslavská skála

Ten vrch Závist, co ční nad Zbraslaví, je prý tajemný. Aby ne, když se tam našlo nejstarší keltské hradiště v Evropě včetně zbytků brány, opevnění, budov či schodišť. Jestliže tam jdete po boční straně kopce, té hned nad nádražím a kolejemi, dojdete po chvilce k altánku a uvnitř se nachází dvanáct kamenných trúnů.

Je odtud hezká vyhlídka na Zbraslav a dolů směrem k Vranému a na vlaky a na řeku Vltavu. Vpravo vzadu za řekou lze vidět Zbraslavský klášter, kam jezdili jako do svého útočiště mnozí čeští králové, třeba Václav II. nebo Karel IV.

Žádná z těchto zajímavostí se však nedotkla vysokého muže, který stál poměrně nebezpečně blízko nad srázem, altánek za zády, jen pár centimetrů kamenné skály před sebou. Důvodů, proč se rozhodl skočit dolů a skoncovat se životem, měl jistě celou řadu, ale nám nepřísluší je zkoumat, ani rozhodovat, zda byly, či nebyly oprávněné.

Je jaro, schyluje se k večeru, muž stále váhá. Kdyby skočil, nemáme o čem psát. Jenže ve chvíli, kdy se už už pouštěl větve stromu, jež jediná měla pádný podíl na mužově stabilitě, povšiml si takhle vpravo dole podivně umístěného kamene a drnu.

Než se začal zabývat svými problémy a životní smůlou, chodil hledat poklady, jak se dnes říká geocachingu díky bulvárním novinářům. Zvědavost přece jen zvítězila. A tak si našel pro nohy pevnější podporu, posunul se kousek zpět, a nyní se bez nebezpečí mohl pustit větve stromu. Stabilitu již udržel sám.

Opatrně se posunul směrem k podivně umístěnému placáku, tak 40 cm širokému. Rozhlédl se kolem sebe, jak se to u geocachingu dělá, jestli nejde nějaký mudl. Odklopit kámen a nadzvednout drn nedalo žádnou práci. Skutečně našel krabičku.

Nešlo však o krabičku hledačů pokladů. Uvnitř nebyla ani geomince, ani figurky, ani tužka a blok. Jen jeden list papíru.

Vypadalo to jako nedokončená básnička nebo esej. Jmenovala se Sunshine. Pojednávala o tom, jak sluneční svit každé ráno probouzí neznámého pisatele, doprovází ho do koupelny a ke snídani, a jaký je to povznášející pocit.

Nic víc. Náš vysoký muž nad papírem dumal, otáčel ho ze strany na stranu, stejně tak krabičku, ale nic nevydumal. A pak si sedl na lavičku, a na druhou stranu napsal pokračování. Asi v něm ty prosté věty o zcela obyčejném ránu nějak zarezonovaly. Ale protože toho muže neznáme, nevíme ani čím, ani jak.

Jeho neumělý dodatek popisoval radost z toho, když si dá k té snídani chleba s máslem, čaj nebo kávu, jakou z toho má skvělou náladu. Zcela zapomněl, že se chtěl sebevražditi. Ten kus papíru s naprosto otřelým a neoriginálním námětem mu pravděpodobně pomohl si uvědomit, že jsou i hezké chvíle na světě, pro které stojí za to žít. Zní to melodramaticky, ale nejspíše to tak proběhlo.

Protože pak se muž sebral, dal si krabičku do levé kapsy světle hnědého, duběnkového kabátu, papír s básní či esejí do pravé kapsy, sestoupil dolů, odešel na vlak, odjel spojem v 19:26, doma to celé přepsal do počítače a celou esej poslal do redakce jednoho literárního magazínu.

Jelikož si nevěřil, a navíc jako autor stál jen za polovinou textu, podepsal se pseudonymem Berry Kaufman. Jestli tím nějak narážel na hollywoodské pracovní herecké, režisérské a scenáristické poměry, těžko říci.

Z redakce se ozvali druhý den. Berry Kaufman měl za sebou ranní vstávání za slunečního svitu, příjemnou koupel a vynikající snídani, kde ústřední roli hrála slanina s vajíčky a káva.

Ten, kdo posuzoval báseň – esej, měl asi podobně příjemné ranní probuzení a sedlo mu to do nálady, protože v e-mailu slíbil otisknout text v nejbližším čísle.

To pak má člověk myšlenky jen na den, kdy časopis vyjde, a na to, jak jej přijmou lidé, čtenáři. Těch několik dní, v podstatě tři týdny, se zdálo nekonečných, ale najednou měl Berry v ruce časopis, četl v něm svůj text, respektive jeho polovinu, a cítil v sobě hřejivý pocit.

Necítil jej však jen on sám, ale i mnozí další čtenáři. Nějak v té době negativních zpráv podobný text pohladil lidi pozitivně po duši. A žádali si další texty.

Když máte dobrou náladu, jde vám to skoro samo. Jste napojeni na ten vesmírný proud, z něhož čerpal třeba Graham Greene, jak sám přiznal ve svém Deníku snů, a vlastně jen zapisujete, co vám nějaké univerzum sází do hlavy a přes vás do kláves počítače. Můj švagr to má při psaní básní vlastně zcela stejné – tvrdí, že to nepíše on sám, že jen zapisuje.

Na každý pád se sbírka pozitivních esejů stane hitem, vyjde knižně, je přeložena do angličtiny, dokonce jsou některé k tomu vhodné texty zhudebněny a hrány na různých jam sessions.

S literárním úspěchem přišel i finanční úspěch, a tak Berry vydal po sbírce Sunshine zcela novou a již zcela svou sbírku Vesmír, jejíž popularita si s první nezdala. Ten večer na zbraslavské skále byl Berry zapomenut, a vlastně i ten čas před tím.

Možná proto nevíme, co ho pudilo k tomu, skočit ze skály. Neboť dnes už to neví ani on sám. Přijde mu to neuvěřitelné – a hloupé.

Četli jste třeba v novinách o chlápku, který dlužil tolik peněz, až spáchal sebevraždu, a druhý den mu přišel přeplatek odjinud na zhruba stejnou částku? Nestává se to tak málo, a dává to za pravdu teorii, že vše se dá řešit a že je zbytečné lámat hůl, jelikož druhý den může být vše jinak. A když ne druhý, tak třeba dvacátý pátý.

V okamžiku, kdy Berry u sebe doma toho dne posnídal a zasedl k počítači, aby se pustil do nové sbírky, zazvonil někdo u dveří. Kdo by to tak mohl být? Pošťák? Na toho je brzy. Šel však otevřít.

Za dveřmi stál starší pán, šedé vlasy sčesané kolem uší dozadu, vypadal trochu jako markýz nebo hrabě, taková důstojnost v něm byla.

„Jste Berry Kaufman?“ ptá se s pohledem na cedulku se jménem na dveřích. Tam samozřejmě nestojí „Berry Kaufman“, ale právě jméno našeho muže.

„Ano, to jsem já.“

„Mohl bych na chvíli dál?“

Berry přemýšlí, nijak dlouho, starý muž nevypadá jako vrah nebo fanatik nebo dokonce fanoušek. A tak ustoupí, starý muž vejde dovnitř a rozhlédne se.

Než stihne Berry zavřít, stojí starý muž u počítače a čte si novou Berryho báseň.

„Doufám, že vám to nevadí?“

Berry pokrčí rameny. Neví, co může čekat, oč jde.

Starý muž se rozhlédne, Berry mu nabídne křeslo, poptá se, zda muž nechce něco k pití, jídlu, ale ten odmítne.

„Koukám, že jdete v mých stopách,“ pronese nakonec starý muž.

„Jak to myslíte?“

„Inu, jednoho dne mi také přišlo, že svět jde jinudy než já. A na té zbraslavské skále jsem měl velmi černé myšlenky. To se nám, básníkům, stává. Dal jsem si ruce do kapes a přemlouval se ke skoku, když jsem nahmatal tužku a papír. A jak to tak bývá, dostal jsem nápad, myšlenku, a začal psát. Jenže když jsem se dostal ke snídani, uvědomil jsem si, že mám domluvenou večeři. S poměrně hezkou dámou. A tak jsem tam našel nějakou plechovou krabičku, do ní svůj nedopsaný text vložil a zahrabal. Pro sebe. Třeba se tam někdy vrátím. Potřeboval jsem to jako záchytný bod.“

Starý muž s úsměvem ukázal k Berryho počítači.

„A vida, kam to vedlo, jaké to mělo důsledky!“

Berry se cítil zcela zaskočen.

„Já... netušil jsem... omlouvám se, že jsem použil...“

Starý muž mávne rukou a vstane.

„Nad tím nepřemýšlejte. Jak jste mohl vědět nebo tušit, kdo to tam dal? Žádná procenta po vás nechci. Mne zkrátka jen fascinuje, jak to osud tak podivně zařídil.“

Starý muž sáhl do vnitřní kapsy saka a vedle klávesnice položil svou vizitku.

„Taky jsem byl smolař. A tužka a papír mne z toho dostaly, najednou jsem dělal něco, co mne naplnilo. A také ona dáma mne z toho dostala, ostatně jsme manželé dodnes. Jen běžte dál v mých stopách, neuškodí vám to,“ smál se starý muž ústy i očima.

„Když budete chtít, někdy se zase zastavím. Vizitku jsem vám nechal na stole. Nashledanou.“

A starý muž vyšel ze dveří.

„Nashledanou,“ hlesl Berry.

Chvíli mu trvalo, než si v hlavě utřídil, co se právě stalo. Samo o sobě mu celé to vyprávění i co se stalo, přišlo fantastické.

Pak se podíval na vizitku.

Jelikož ctíme diskrétnost, prozradíme jen, že šlo o slavného českého básníka, který již zemřel, ale se kterým se Berry posléze skutečně ještě několikrát setkal a s nímž ho posléze pojilo velké, lidské přátelství.

/Námět této povídky vymyslel pod názvem Sunshine můj syn Honzík, když mu bylo necelých 10 let./

Průchody

Málokdo ví, říká mi kamarád Přemek u řezaného piva, dokonce ani mnohý rodilý Pražák, kudy všudy vedou centrem města průchody.

Že třeba z Václaváku průchody dojdeš až do ulice V jámě, a odtud do Jungmannky. A z Národní se dá projít průchodem buď na Perštýn nebo na Havelák. A pod akademií věd vede cesta dozadu ke staré rotundě a k Bartolomějské.

A protože slovo dalo slovo, taky už jsme měli trochu v hlavě, vyšli jsme ven, lampy svítily, Václavské náměstí jsme měli od rozhlasu kousek, a tak jsme tady taky začali.

Protože následující popis bude určen jen asi pro znalé Prahy, mohou jej neznalci přeskochit ke konci povídky. Ale myslím, že stálo za to jej podrobně zaznamenat.

Přemek mi zkušeně radí.

„Tady to vezmeme po tom chodníku vlevo a v Krakovské je první průchod.“

A taky že ano, přešli jsme přes přechod, na rohu KFC, ale vedle něho vchod do pasáže, kde dřív bývalo kino. Prošli jsme kolem optiky a internetové kavárny a vyšli v ulici Ve smečkách.

Proti nám je vchod do jedné podnikové závodní kantýny, kam jsem kdysi chodil na obědy. To vejdete po malých schůdkách dovnitř budovy, kde to vypadá skutečně jako v nějakém podniku, ale vy minete po levé ruce vrátnici, po pravé výtahy do patra, a sejdete do suterénu.

Mívali zde skvělá jídla a k tomu dokonce červené víno – a vždy jsem se vešel do stokoruny. Sedával jsem tam na barové stoličce u bíle vykachlíčkové zdi se zrcadlem a nad hlavou se mi pnuly popínavé květiny z umělé hmoty.

Co je tam dnes, nevím, a teď v noci to nezjistím. Přemek mne ostatně vede kolem nějakého hotelu směrem k Činoheráku, ale než k němu dojdeme, přejdeme a vejdeme do zde ukryté pasáže. Na rohu je nějaká mexická restaurace, a uvnitř to vypadá podezřele, nerad bych, aby nás tady přepadli.

Mineme trafikou, ruský obchod s ruskými potravinami, pokuřujícího prodavače, prodejnu arabských koberců – a vyjdeme u finančáku ve Štěpánské.

„Ty vole!“ uklouzlo mi. „To je dobrá zkratka, tu jsem neznal.“

Přemek mi ukazoval rukou.

„Tady dolů můžeš jít ulicí V jámě do Vodičkové a tam máš další pasáž s Divadlem ABC, kinem Lucerna, tou fajn vinotékou, však to znáš.“

Kýval jsem hlavou, jako že ano.

„Ale my to teď vezmeme tady kousek do Řeznické.“

Prošli jsme kolem Francouzského institutu, kde lákali na nějakou přehlídku kupodivu francouzských filmů, kolem nějakého okultního knihkupectví, na rohu minuli rámařství s reprodukcemi Schikanedera nebo Jansy za výlohou, minuli krámkem zdravé výživy, kde kdysi prodávala Sylva, a najednou se před námi otevřel další průchod v jednom domě, se širokými schody vedoucími někam dolů.

„Ten patří k místnímu úřadu městské části,“ děl důležitě Přemek. Prošli jsme chladnou chodbou kolem fotoslužeb, závodní jídelny, vrátnice, kde na nás přísně kouknul starý pán, jehož jsme rušili od sledování televize, a vyšli jsme na křižovatce Vodičkovy, Lazarské a Jungmannovy.

Ale ani tady jsme se dlouho nezdrželi – prošli jsme kolem lahůdek a McDonaldu a zahrnuli doleva.

„Tady je průchod kolem Hlávkovy koleje. Dřív tady v tom domě na dvorku měli pumpu, bydlela tu Darina Rolincová, ta zpěvačka, a místo tady té nóbl putyky, co si říká Jedová chýše, tu byla pizzerie.“

„A přitom ta pravá Jedová chýše byla nahoře u Apolináře. Jak dřív bydlela Iveta Bartošová.“

Přemek po mně loupnul očima.

„Já se nebudu ptát, jak víš, kde bydlela Iveta, a ty se mne nebudeš ptát, jak vím, že tu bydlela Darina, jo?“

Tato pasáž nás zavedla do Jungmannovy ulice. Navzdory pozdní noční hodině zde procházelo hodně lidí. Lamy žlutě ozařovaly suchý chodník, i když uznávám, že pro lepší atmosféru by vyzněl chodník čerstvě skropený deštěm.

Přemek zase ukázal rukou.

„Tamhle se dá projít magistrátem do Charvátovy ulice, ale teď v noci je to samozřejmě zavřené. Takže to budeme muset obejít.“

Takže jsme museli jít Charvátovou bez průchodu, to je taková ta úzká ulice, označená jako pěší zóna, ale jezdí tam hafo aut, takže má chodec problém uhnout. Ta se stáčí před bývalým obchodním domem Máj doprava.

Smutným zrakem jsme zkoukli pokračující stavební práce na místě bývalého parčíku s fontánou, kde vyroste nějaké hezké byznys centrum.

A pak jsme tedy odbočili doprava, kolem prodejny s vojenskými suvenýry, gramofonovými deskami a malinkou pasáží rozdělenou na dva průchody došli na Národní.

I zde to v noci žilo, jenže my pouze rychle přešli a vnořili se do další pasáže. Ta se rozšířila do malého nádvoříčka, kde vlevo jsme zaznamenali kavárnu a vpravo nějakou výstavní galerii.

„Odtud můžeš jít buď rovně a vyjdeš na Skořepce a Uhelným trhu, nebo doleva a vyjdeš u bývalého kostela sv. Martina a Na Perštýně.“

Vyšli jsme na Uhelném trhu, vnořili se do Michalské, a od té chvíle vůbec netuším, kudy jsme šli – procházeli jsme různými dvory vnitřních činžovních domů, malými uličkami, kde to páchlo močí a kde se krčily podivně vypadající hospody, kam by se i narkoman bál vkročit, zákrutami, kdy se nám nad hlavou klenul jakýsi most spojující dva domy z obou stran ulice, klopýtali po kočičích hlavách.

Přemek pořád něco mlel, ale cítil jsem se již nadmíru společensky unaven, chtěl jsem si spíše lehnout.

„Tudy projdeme přímo na Staroměstské náměstí,“ jásal Přemek a já se divil, kde v sobě bere tu energii, „a pak ti ukážu zkratku do Pařížské ulice.“

Vlekl mne další zapadlou a úzkou uličkou s kočičími hlavami místo chodníku, vedle mne se zcela nečekaně vynořila mohutná hmota Týnského chrámu, hlavou jsem zavadil o nějaký vývěsní štít, a Přemek říká:

„Tak, teď uvidíš, budeme v Pařížské! A všechno jsme prošli většinou jen a jen průchody!“

Vyšli jsme do ulice. Ano, ty domy se mi zdály povědomé, ten styl, architektura. Jen Přemek se zdál nervózní.

„Přemku, co je?“ ozval jsem se unaveně. „Pojďme na tramvaj a jedeme domů, spal bych.“

„To je divný,“ šeptal Přemek.

„A co jako?“

„No, tamhle by přece měla být Staronová synagoga a za ní hotel!“

Rozhlédl jsem se. Skutečně. Ulice vypadala jako Pařížská, ale chyběly zde nám známé orientační body.

„Přece to nezbourali? I když, i to je u nás možné.“

„Pojď, zkusíme dojít k řece.“